

‘De advocaat mag zich nooit geheel van het procederen vervreemden. (...) Als de advocaat daar helemaal van los komt, verloochent hij zijn historische rol en opdracht,’ aldus hoogleraar in de advocatuur Floris Bannier in de inaugurele rede die hij vrijdag 7 mei uitsprak in de aula van de Universiteit van Amsterdam. Volgens Bannier gaat het er niet om dat iedere advocaat een actieve procespraktijk dient te voeren. ‘In de maatschappij van de 21ste eeuw, met haar oneindig veel meer geschakeerde behoefte aan juridisch advies en de daarmee gegroeide specialisatie is dit geen reële eis.’ Wel dient de advocaat bedacht te zijn op conflicten én al de verschillende mogelijkheden om die op te lossen (rechtszaak, mediation, arbitrage- of klachten- en geschillencommissies). ‘Dat zie ik allemaal als onderdeel van de procespraktijk. Die praktijk moet de advocaat kennen. Daarin hoort de meerwaarde te liggen van de advocaat.’ De inaugurele rede van Bannier verschijnt over enige tijd in druk.

Onderzoek advocaten en georganiseerde criminaliteit afgerond

Drie advocaten veroordeeld in periode 1999-2001

Over een periode van drie jaar (1999-2001) zijn vijf advocaten en vier notarissen strafrechtelijk vervolgd voor het vermoeden dat ze betrokken waren bij georganiseerde criminaliteit. Drie advocaten en vier notarissen zijn ook daadwerkelijk veroordeeld.

Dat staat in het onderzoeksrapport *Professionele dienstverlening en georganiseerde criminaliteit, integriteitsdilemma's van advocaten en notarissen* van onderzoekers F. Lankhorst en H. Nelen van de sectie Criminologie van de Vrije Universiteit Amsterdam. De studie draagt bij aan een internationale verkenning naar betrokkenheid van vrij-beroepsbeoefenaars bij georganiseerde criminaliteit. Volgens de onderzoekers geven de cijfers geen aanleiding om het probleem van verwijtbare betrokkenheid te bagatelliseren. Zo zou de drempel bij politie en justitie om advocaten en notarissen te vervolgen hoog zijn, en de kennis van financieel rechercheren ontoereikend. Elders in het rapport schetsen de onderzoekers een weinig optimistisch beeld van de advocatuur. ‘Waar de advocaat nog geen vijftig jaar geleden door het leven ging als een “heer van stand” wiens integriteit boven elke twijfel verheven was, is diens status vandaag de dag ernstig gedevalueerd. De hedendaagse rechtshulpverlener staat mede als gevolg van de frequente media-optredens van een aantal vooraanstaande beroepsgenoten in de publieke opinie vee-

ler te boek als een persoon “die uitsluitend aan de belangen van zijn cliënten denkt, recht praat wat krom is en voortdurend zand in de machinerie van justitie strooit”. Hoe onterecht en één dimensionaal dat beeld ook is, veelbetekenend is wel dat er geen schokgolf meer door de samenleving gaat wanneer één van de leden van de beroepsgroep in verband wordt gebracht met (ernstige) vormen van criminaliteit.’

Om deze beweringen te staven, beroepen de onderzoekers zich onder andere op een media-analyse. Over de periode van 1999-2001 zijn alle berichten van de Nederlandse schrijvende pers geanalyseerd die betrekking hadden op vermeende verwijtbare betrokkenheid bij criminaliteit van advocaten, notarissen, accountants, belastingadviseurs en makeelaars. Deze analyse leverde ‘38 unieke berichten’ op. ‘De beroepsgroep die qua aantal zaken in de genoemde periode op veruit de meeste media-aandacht kon bogen, is de advocatuur met negentien zaken. “Goede tweede” is het notariaat met acht zaken,’ stellen de onderzoekers van de VU.

In elf van de mediazaken is ‘afgaand op de berichtgeving ogenschijnlijk wel sprake van verwijtbare betrokkenheid van advocaten bij vormen van georganiseerde criminaliteit’. Die betrokkenheid varieert – al dan niet in combinatie – van het lekken van vertrouwelijke informatie, het onder druk zetten dan wel intimideren van getuigen, het valselijk (doen)

opmaken van documenten, het ter beschikking stellen van faciliteiten, het geven van advies dan wel het bieden van ondersteuning bij het witwassen van wederrechtelijk verkregen voordeel en medeplichtigheid dan wel medeplegen van drugsdelicten. Het cijfer van elf is overigens gebruikt in het persbericht dat voor het verschijnen van het rapport is uitgebracht.

Algemeen deken Jeroen Brouwer stelt naar aanleiding van het onderzoek dat er in kwantitatief opzicht (gekeken naar de drie veroordelingen in het tijdvak 1999-2001) geen sprake is van een serieus probleem. ‘Dat laat onverlet dat we moeten blijven werken aan bewustwording. We moeten de integriteit van de beroepsuitoefening blijven borgen.’

Brouwer is niet te spreken over de kritiek die in het rapport wordt geuit over de tuchtrechtspraak. Zo zouden opsporingsambtenaren en officieren van Justitie kritiek hebben ‘op het gebrek aan objectiviteit van de tuchtrechtcolleges’. ‘Zonder uitzondering vinden de respondenten uit de wereld van opsporing en vervolging dat de getroffen tuchtrechtelijke maatregelen niet in verhouding staan tot de ernst van de integriteitsschendingen,’ schrijven de onderzoekers. ‘Ik zou er op willen wijzen dat de tuchtrechtelijke colleges worden voorgezeten door leden van de rechterlijke macht. De onafhankelijkheid van de tuchtrechter is zo gewaarborgd. Ik kan de kritiek daarom niet plaatsen,’ aldus Brouwer.